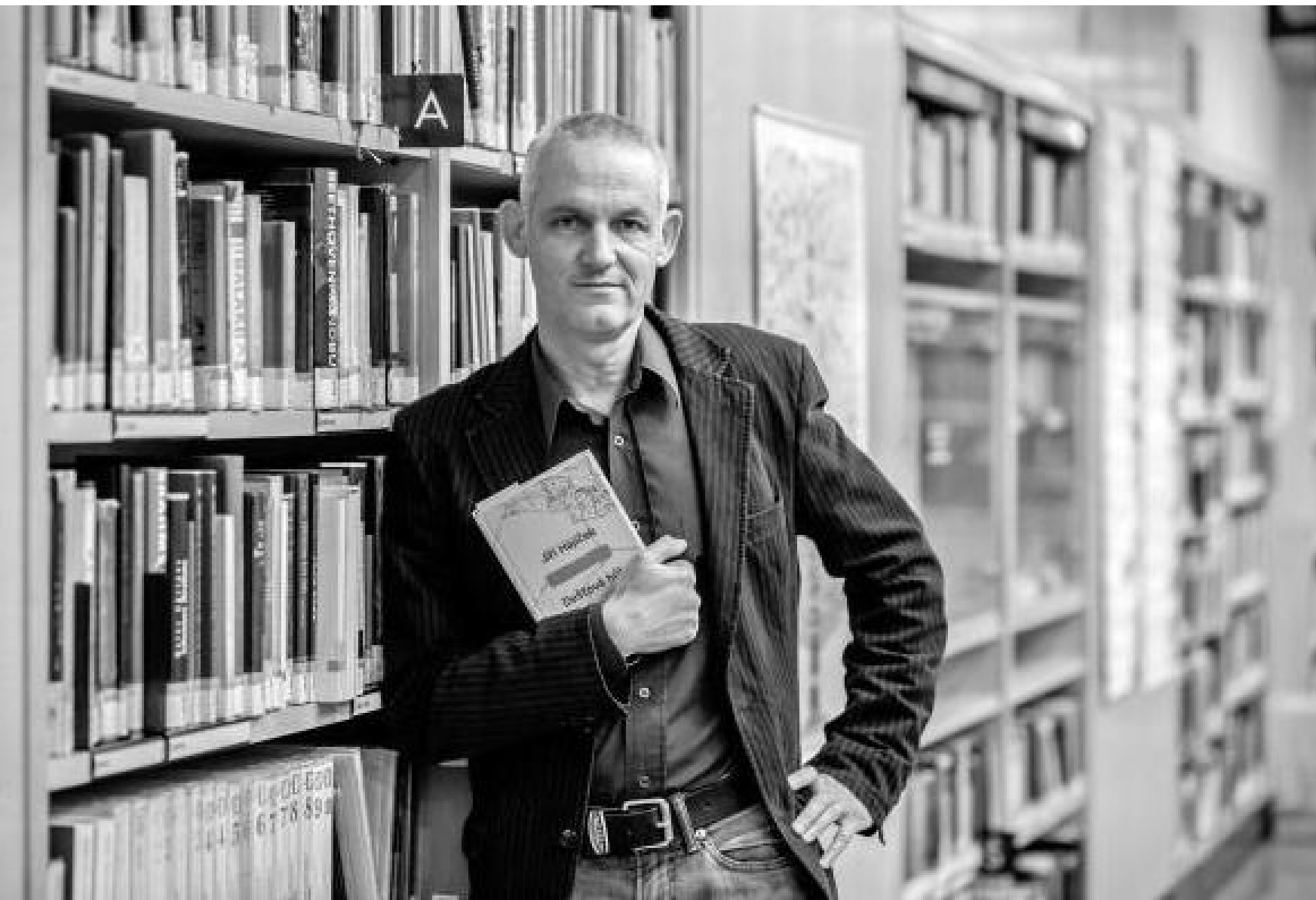

Zpráva z bitevního pole jedné tiché duše

Jiří Hájíček píše v novém románu *Dešťová hůl* o krizi středního věku. Jeho Zbyněk je ale až příliš bezbarvý hrdina

NEJOSOBNĚJŠÍ? Jiří Hájíček (49), držitel dvou cen Magnesia Litera, napsal asi svůj nejosobnější román *Dešťová hůl*. Na snímku v pražské Městské knihovně. Foto: Deník/ Martin Divišek

TOMÁŠ VEBER

Pokud znáte autora a on alespoň zdálky slyšel vaše jméno také, možná byste se měli vyhybat recenzí jeho knih. Jenže, a přes to všechno... že máte autora rádi, že jej znáte, že – ke vši smůle – vám tři ze čtyř nejlepších přátel pro jistotu už předem řekli, že kniha je autorovým nejlepším a nejosobnějším románem, vy zkrátka chcete zůstat svůj, a tak si nepřečtete těch pět vesměs pochvalných recenzí, abyste tedy věděli, JAK máte dílo číst. Kdepak. Místo toho sedíte a čtete román. Román řemeslně dokonalý, román promyšlený (a povětšinou i domyšlený), román post-a-po-post- moderní, román Jiřího Hájíčka *Dešťová hůl*. Čtete a nad každou stránkou litujete, že jste přáli sluchu prorokům, kteří zvěstovali velikost a slávu této novinky. Litujete, že jste se ptali, jestli to „co píšou vosatní“, je „kladný, nebo spíš záporný?“

Proč? Protože jste muž v pokročilém stadiu dospělosti, kromě Kazanovy Tiché dohody cítíte sympatie i k Lesteru Burnhamovi, který ví, co je to „americká krása“, navíc dávno víte o svém dědičném zatížení. Ke všemu jste se dali do vzpomínání a vybavilo se vám Fendrychovo *Jako pták na drátě*. Ano, je to tady – abyste mohli říct, že hlavnímu hrdinovi Zbyněkovi tu krizi středního věku věříte jen neochotně, spíš z důvodu sympatie k jeho stvořiteli, je třeba vyznat, že svou vlastní krizi znáte jak své boty a víte, že kdysi asi „bejvalo fajn“.

Místy se vám proto chce křičet: „Na co si tu, Zbyněku, hraješ? Todlecko že je krize středního věku?“

A proč ještě? Protože vypravěč / protagonist / autor vidí přes všechna realistická korekční sklíčka rozdíl mezi městem a venkovem, o něž se v jednom z plánů románu rovněž hraje, vlastně optikou novoromantickou, a to vás rozčiluje. Venkov podle vás takový není, vy přece na venkově žijete, venkov je představen ne jako „třírozměrný“, ale především jako čtvrtý rozměr, jako „čas požirající všechno – naději, životní sílu, radost, lásku“ (s. 78), jenže čas hlavněmu hrdinovi jaksi masochisticky příjemný, redukován na dva tři stále se vracějící motivy. A ke všemu je jemnost města „vymazlena“ motivy měšťansko-romantických pokojů, tak bílých, až přechází zrak, zatímco venkov je

šedavý, a ke všemu je tu ta (přece proti Terez tak málo kladně zvukomalebná) Bohuna. U – to je zkrátka hláska hluboká a temná, divoká – a nesložitá, těžká, děsivá jak echo z roury... Bohuna. Ani jednou Bohunka, přesto, že ten rozdíl je slyšitelný.

Recenze
Hodnocení: 70 %

A proč ještě? Třebas nemáte rádi historické romány, ale tady na vás historie juká každou chvíli, jde o ni, jde o dluhy táhnoucí se z minulosti jako medové vlasy hrdinovy partnerky Terez. A pasáže detektivní? Květiny přece také bývají často umělé. Jenže umělost „papírů v plotně“ z třetí části románu je nad vaše síly. Nechtěná komika? Zbyněk 007? A tak se pod těmi historiografic-

kými a neblaze detektivními pasážemi současnost ztrácí, relativizuje, zpřítomňuje. Také konec díla vyznívá ve shovívavost smíru, i když poslední otázka, která v textu zazní, vás od výslovného happy endu osvobodí. Poslední slovo se Hájíčkovi také povedlo, říkáte si: „...požádal o účet“ a tečka.

A ještě jeden důvod. Znáte řadu předobrazů postav. Ně které z nich s vámi občas zasednou i u piva. Kdepak, recenzovat takové dílo, to si s nimi potrháte vztah. Až je potkáte, jak jim vysvětlíte, že tohle opravdu, ale opravdu nebyl „ten váš román“?

Ale přece. Máte silnou vůli dílu ani jeho stvořiteli neublížit. Vždyť napsáno je dobře, po *Selském baroku* a *Rybí krvi*, které jste možná četli – jako já – také jako příběhy o hledání kořenů, je *Dešťová hůl* těmto kořenům nejdál,

právě proto, že je (asi) nejosobnější výpovědí autora. A tak hledáte, i když vám možná trochu vadí častá vypravěčova doslovnost, tak jako na s. 76: „...jakmile uslyšel čmeláka, to oranžový práškovací letadlo...“. Tichý Zbyněk Polecký je podobný nejobyčejnějšímu z obyčejných, Stonerovi Američana Johna Williamse. A máte klíč, heslo, šém: **obyčejnost**.

Zbyněk Poleckých, českých Stonerů, je hodně. Nepoznáte je – tichošlápci, navenek šťastní, za vodou. Neprůhlední, přes jejich široký, byt často unavený úsměv nelze do jejich nitra nahlédnout, snad aby něco nepokazili, hráči pokeru. Co na tom, že se to nakonec vymkne jejich kontrole? Brzy zase třeba budou pány situace – stačí potlačit vědomí vlastní vykořeněnosti, zavtipkovat, shodit sebe i tragiku všednodenní rutiny nevšedně lehkou komikou anekdot. Že je to tak trochu nuda, když vyprávějí o svých osudech? Že je jejich sebekontrola přítomná i tehdy, když vám do očí tvrdí, jak nad sebou ztrácejí vládu? Nakonec nevadí.

Vždyť jejich osudy jsou příkladem toho, že vykořenit lze i samu vykořeněnost, Lev Šestov umocněný tíhou doby. Hrdinové průměrnosti, ne typy a modely, ale kvalitní konfekce, uzávorkovaný neklid, v jistém smyslu opravdu „lidé dneška“ a nikoli včerejška. O paralenou se někdy mezi lidmi říká: nepomůže – neuškodí. Možná příliš mnoho „možná“. Polecký Superstar!

Autor je obyčejný učitel

Jiří Hájíček: *Dešťová hůl*. 280 s., Host, Brno 2016, 299 Kč.

...displej na troubě ukazoval 4:07

Zataženými závěsy ještě nepronikalo žádné světlo. Z ulice nepřicházel hluk. V pokoji s klavírem stál v předklonu opřený o naleštěné bílé křídlo, hlavu v dlaních. Parkety měkce vrzaly, a i když našlapovala bosa a opatrně, musel ji slyšet. Neotočil se. Stála tam na prahu v noční košilce na ramínka. Vrátila se do kuchyně a podívala se na červený displej, svítící do tmy z vestavěné elektrické trouby. Ukazoval 4:07. Chvilí seděla u stolu, v šeru nad sebou tušila vysoký strop se štuky a ve vitrínce u okna kávový servis po prababičce. Zahle-

děla se zblízka na tu zdobnou soupravu, kterou si prababička vysloužila ve Vídni a která byla snad už tehdy starožitná. Symbol měšťanských ctností. Klid a umírněnost. Vtom do ulice vjelo nákladní auto. Ten zvuk potrhál přišelší a ticho brzkého rána a její polospánek. Biedermeier a diesellový motor. Učila, jak škvírou od okna zavanula zima. Překřížila paže, dlaněmi si chvilku třela holá ramena a podívala se k pootevřeným dveřím do ložnice. Osamělé auto projelo křižovatkou, zvuk se vzdaloval.

„Zkus ještě usnout,“ řekla

Tereza. Procitla, když si Zbyněk lehal vedle ní na postel. Otočil se na levý bok, cítil tělesnou únavu a ve spáncích povědomou bolest. Natáhl pravou paži a prstem zmáčkl tlačítko na malém bakelitovém rozsvítli. Rafičky ukazovaly půl páté a pět minut.

(Ukázka z románu *Dešťová hůl*)

SOUTĚŽ

První dva čtenáři, kteří dnes od 10 do 10.05 pošlou na mail iva.hellerova@denik.cz správnou odpověď na otázku Který jihočeský spisovatel se pod svým jménem objevuje v *Dešťové holi*, získají výtisk románu.